

Ющик Людмила Василівна,
аспірант кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті розглянуто економічну сутність поняття «регіональна інноваційна політика», обґрунтовано доцільність її формування в умовах розвитку ринкових відносин в Україні. Розкрито основні цілі та завдання регіональної інноваційної політики, виокремлено основні її принципи. Мета статті полягає у визначенні змісту, цілей та завдань регіональної інноваційної політики на сучасному етапі. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та специфічні методи і прийоми пізнання економічних явищ і процесів: аналізу і синтезу, індукції та дедукції, методи статистичного аналізу, метод зіставлення та інші. Обґрунтовано, що регіональна інноваційна політика в умовах інноваційної економіки має визначати основні цілі регіонального інноваційного розвитку, шляхи та механізми активізації всіх суб'єктів-учасників регіонального інноваційного процесу, заснованих на концепції формування та розвитку високоефективних регіональних інноваційних систем. Саме ефективна регіональна інноваційна політика дозволить у найкоротші терміни та з високою ефективністю використовувати інноваційний та науково-технічний потенціал регіону як фактори досягнення поточних і перспективних цілей розвитку регіону. Визначено, що регіональна інноваційна політика повинна бути орієнтована на вирішення територіальних проблем, поліпшення соціально-економічних показників регіону за рахунок ефективного використання його інноваційного потенціалу, задоволення потреб внутрішнього ринку, підвищення внеску науково-інноваційної сфери в економіку регіону. Практична значущість одержаних результатів полягає у визначенні елементів ефективної системи управління регіональним інноваційним розвитком з акцентом на розвиток і всебічну підтримку внутрішнього науково-технічного та інноваційного потенціалу та активізацію інноваційних процесів у регіоні для підвищення конкурентоспроможності території та економічного розвитку загалом. У статті зроблено висновок, що нарощення конкурентоспроможності національного господарства залежатиме від активного проведення регіонами інноваційної політики та стимулювання ними інноваційної активності. Подальші дослідження будуть спрямовані на регіональну інноваційну політику як одного з головних чинників формування ефективної інноваційної системи.

Ключові слова: регіональна інноваційна політика, конкурентоспроможність регіону, інноваційний розвиток, інноваційний потенціал, інновації.

ВСТУП

Постановка проблеми. Незадовільний організаційний та регуляторний стан економіки країни, що впливає на її потенціал, є головною причиною, пов'язаною із труднощами реалізації стратегії інноваційного розвитку.

Актуальним є перетворення малих інноваційних підприємств на компанії з конкурентоспроможними обсягами випуску високотехнологічної продукції. Це дасть змогу сучасним наукоємним підприємствам України стати відомими на світовому ринку та забезпечити зростання високотехнологічної продукції в експорті країни. Необхідність підвищення рівня інноваційних перетворень в Україні пов'язана з нестабільністю соціально-економічних процесів, неефективною системою контролю за інноваційними процесами як на державному, так і на регіональному рівні. Усе це знижує ефективність управління, упровадження нових принципів та механізмів інноваційних процесів і залучення інвестиційних ресурсів для реалізації програм інноваційного розвитку [2, с. 126].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування регіональної інноваційної політики, як інструменту формування державного регулювання економіки, приділяють увагу значна кількість іноземних та вітчизняних вчених: Н.

Верхоглядова, Є. Вилгін, В. Гусев, Ю. Кіндзерський, З. Костак, О. Луцків, А. Махмутов, Т. Наконечна, М. Портер, В. Третяк, Л. Федулова. Разом з тим, в наукових працях недостатня увага приділяється регіональній інноваційній політиці та її ролі.

Мета статті (постановка завдання). Мета статті полягає у визначенні змісту, цілей та завдань регіональної інноваційної політики на сучасному етапі.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Останні два десятиліття характеризуються посиленням глобалізаційних процесів та становленням глобальної економіки. Глобалізація стала важливим чинником розвитку світової економічної системи, тією впливовою силою, що визначає подальший прогрес цивілізації, призводить до посилення тиску конкуренції.

Загострення конкурентної боротьби висунуло на перший план проблему конкурентоспроможності. Ефективна інтеграція національної економіки у світову можлива виключно за умови досягнення високого рівня загальної конкурентоспроможності країни. Основою сучасної конкурентоспроможності виступають інновації – техніко-технологічні, організаційні, структурні, інституціональні, – саме вони створюють конкурентні переваги і дозволяють країнам, що ними володіють, посідати гідне місце в

суспільно-цивілізаційному розвитку [4, с. 19].

Інноваційний шлях розвитку економіки – це головний стратегічний орієнтир державної інноваційної політики, яка, враховуючи особливості того чи іншого регіону, «...визначає, з одного боку, ставлення держави до його інноваційних та науково-технічних проблем, а з іншого, – забезпечує участь наукового та інноваційного комплексу регіону у вирішенні соціально-економічних і науково-технічних проблем держави» [5, с. 172]. Тож інноваційний розвиток держави загалом залежить від розвитку інноваційних процесів в регіонах. Виходячи із концепції державної інноваційної політики України, регіональна інноваційна політика – це форми і методи стимулювання інноваційної активності в регіоні, які сприятимуть тому, щоб науково-технічні дослідження та розробки широко втілювалися у виробничий результат – нові конкурентоспроможні види продукції, нові технологічні процеси, нові організаційні рішення [5, с. 172].

Основними об'єктами регіональної інноваційної політики виступають [3, с. 54]:

- науково-технологічний потенціал регіону;
- інноваційні процеси в регіональній економіці та, відповідно, задіяні в їх реалізації об'єкти (інноваційні проекти, програми, об'єкти прав інтелектуальної власності тощо);
- ресурси підтримки цих процесів, а також сегменти сфер перебігу цих інноваційних процесів, як то науково-технологічної, виробничої та сфери споживання.

Основним стратегічним орієнтиром регіональної інноваційної політики є вирішення територіальних проблем, активізація економічних процесів у регіоні за рахунок ефективного використання його інноваційного потенціалу, підвищення внеску науково-інноваційної сфери в економіку регіону, підвищення ефективності функціонування інноваційної сфери та задоволення потреб внутрішнього ринку власною високоякісною та конкурентоспроможною продукцією.

Основними завданнями регіональної інноваційної політики є: забезпечення високого інноваційного потенціалу, підвищення конкурентоспроможності та ефективності господарювання; створення сприятливого інноваційного клімату в регіоні; пошук і мобілізація внутрішніх інноваційних резервів економічного зростання; підтримка наукових досліджень в пріоритетних напрямках і сферах розвитку науки і техніки; удосконалення системи підготовки висококваліфікованих кадрів на регіональному рівні.

Ефективна регіональна інноваційна політика має базуватися на об'єктивному аналізі економічної ситуації, детальній оцінці наявних ресурсів і можливостей, орієнтуватися на реальні та досяжні цілі інноваційного розвитку території. Враховуючи важку економічну ситуацію в регіонах загалом, та в інноваційній сфері зокрема, і, таким чином, відсутність об'єктивних умов для повноцінного розвитку в регіонах інноваційних процесів, при розробці регіональної інноваційної політики необхідно чітко визначити першочергові цілі інноваційного розвитку

регіону відповідно до його наявних ресурсних можливостей [6, с. 204].

Розроблення даної політики має засновуватись на системі її головних цілей, а саме:

- підвищення конкурентоспроможності регіональних виробництв внаслідок їх інноваційного технологічного оновлення;
- згладжування міжрегіональних диспропорцій на інноваційному шляху їх розвитку;
- збереження оптимального співвідношення між регіональною та галузевою інноваційною політикою;
- пріоритетний інноваційний розвиток регіонів, які мають особливо важливе стратегічне значення для економіки держави;
- оптимальне та раціональне використання природно-ресурсних особливостей регіонів, їх географічного розташування, інфраструктури;
- розвиток як внутрішньої, так і зовнішньої міжрегіональної співпраці.

Ця політика покликана створювати умови для забезпечення конкурентоспроможності національної продукції та активізації інноваційної діяльності шляхом технологічного оновлення виробничих потужностей, застосування передових технологій тощо.

Досягнення цілей інноваційної політики потребує обґрунтування основних принципів її формування, а саме:

- пріоритетності – визначає пріоритет інновацій над традиційним виробництвом та пріоритетні напрями інноваційної діяльності, враховуючи специфіку економічного розвитку конкретного регіону;
- системності – передбачає розгляд програмних рішень у контексті з іншими державними програмами розвитку національної економіки та її регіонів, виключаючи при цьому можливість дублювання окремих завдань у різних програмах;
- єдності – сприяє розвитку регіональної інноваційної інфраструктури та створенню регіональної інноваційної системи;
- узгодженості – передбачає визначення сфери спільних інтересів і форм взаємодії держави, регіонів, інвесторів, інноваційно-активних підприємств і прийняття компромісних рішень на підставі узгодження інтересів зазначених суб'єктів інноваційного процесу;
- збалансованості – узгодження державних інтересів з інтересами регіонів, міжрегіональних інтересів та інтересів муніципальних утворень всередині регіонів, можливості та ресурсну забезпеченість регіонів;
- забезпеченості – спрямований на необхідність ресурсної забезпеченості реалізації регіональної інноваційної політики;
- ефективності – передбачає необхідність оцінки і вибору кращих варіантів вирішення проблеми, забезпечення ефективного впровадження та використання інновацій на підприємствах регіону;
- екологічності – вимагає розробки і впровадження нововведень в галузі охорони

навколишнього середовища і раціонального природокористування, недопущення екологічного забруднення навколишнього природного середовища [6, с. 205].

Як правило, регіональну інноваційну політику представляють у вигляді програм, що включають конкретні розділи:

1. Аналіз стану науково-інноваційної сфери з метою виявлення її масштабу та впливу на конкурентоспроможність продукції регіону, рівня та ступеню використання інноваційного потенціалу, напрямів інноваційної діяльності та їх перспективності, структурних та інституціональних змін, умов підвищення інноваційної активності.

2. Цілі та пріоритети розвитку науково-інноваційної діяльності в регіоні. Розробку системи та структуру цілей необхідно здійснювати на основі таких принципів: регіональні цілі мають впливати із загальної концепції науково-технічного розвитку країни і не суперечити її стратегічним цілям, а також бути сформульованими з урахуванням специфіки і потреб регіону; не наявність ресурсів і можливостей формують цілі регіональної програми, а, навпаки, ресурсна програма визначається встановленими цілями; в процесі конкретної розробки структури цілей і цільової програми загалом необхідно залучати незалежних експертів, застосовувати систему експертних оцінок, спиратись на міжнародне науково-технічне співробітництво, державні програми прискорення науково-технічного прогресу (НТП),

власне регіональну політику розвитку науково-технічного потенціалу.

Ранжування цілей на визначених рівнях регіональної інноваційної політики встановлюється в системі довго- і короткострокового планування та прогнозування регіонального соціально-економічного розвитку. Найбільш реалістичним за вибором пріоритетів розвитку інноваційної сфери можна вважати підхід, орієнтований на глобальні критерії НТП, розвиток високих технологій, адаптованих до регіональних умов. Основним орієнтиром при виборі пріоритетів науково-інноваційного розвитку є досягнення цілей соціально-економічного розвитку регіону. Головна задача органів регіонального управління при цьому полягає у створенні сприятливого економічного середовища і умов для підвищення інноваційної активності в науково-інноваційній сфері [1, с. 24].

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Нарощення конкурентоспроможності національного господарства залежать від активного проведення регіонами інноваційної політики та стимулювання ними інноваційної активності. Подальші дослідження будуть спрямовані на дослідження регіональної інноваційної політики як чинника формування ефективної інноваційної системи регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верхоглядова Н. І. Регіональна інноваційна політика: необхідність та особливості формування (на прикладі Дніпропетровської області) / Н. І. Верхоглядова, І. В. Олініченко // Економіка і регіон. – 2011. – № 3. – С. 22-25.
2. Вилгін Є. А. Сутність та зміст державної інноваційної політики на сучасному етапі економічного розвитку / Є. А. Вилгін // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 22. – С. 126-129.
3. Гусев В. О. Державна інноваційна політика як засіб розвитку національної економіки: Навч. посіб. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 60 с.
4. Кіндзерський Ю. Проблеми національної конкурентоспроможності та пріоритети конкурентної політики в Україні / Ю. Кіндзерський, Г. Паламарчук // Економіка України. – 2006. – №8. – С. 19-29.
5. Костак З. Р. Вплив регіональної інноваційної політики на розвиток економіки регіону // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.4. – С. 9-20.
6. Луцків О. М. Цілі, принципи та пріоритети регіональної інноваційної політики / О. М. Луцків // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред.: М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2015. – Вип. 2. – № 57. – С. 202–208.

Ющик Людмила Васильевна

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ РЕАЛИЗАЦИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ

В статье определено экономическую сущность понятия «региональная инновационная политика», обоснована целесообразность ее формирования в условиях развития рыночных отношений в Украине. Раскрыты основные цели и задачи региональной инновационной политики, выделены основные ее принципы. Цель статьи состоит в определении содержания, целей и задач региональной инновационной политики на современном этапе. В процессе исследования использовались общенаучные и специфические методы и приемы познания экономических явлений и процессов: анализа и синтеза, индукции и дедукции, методы статистического анализа, метод сопоставления и другие. Обосновано, что региональная инновационная политика в условиях инновационной экономики должна определять основные цели регионального инновационного развития, пути и механизмы активизации всех субъектов-участников регионального инновационного процесса, основанных на концепции формирования и развития высокоэффективных региональных инновационных систем. Именно эффективная региональная инновационная политика позволит в кратчайшие сроки и с высокой эффективностью использовать инновационный и научно-технический потенциал региона как факторы достижения текущих и перспективных целей развития региона. Определено, что региональная инновационная политика должна быть ориентирована на

решение территориальных проблем, улучшения социально-экономических показателей региона за счет эффективного использования его инновационного потенциала, удовлетворение потребностей внутреннего рынка, повышение вклада научно-инновационной сферы в экономику региона. Практическая значимость исследования состоит в определении элементов эффективной системы управления региональным инновационным развитием с акцентом на развитие и всестороннюю поддержку внутреннего научно-технического и инновационного потенциала, а так же активизации инновационных процессов в регионе для повышения конкурентоспособности территории и экономического развития в целом. В статье сделан вывод, что наращивание конкурентоспособности национального хозяйства будет зависеть от активного проведения регионами инновационной политики и стимулирования ими инновационной активности. Дальнейшие исследования будут направлены на исследование региональной инновационной политики как одного из главных факторов формирования эффективной инновационной системы региона.

Ключевые слова: региональная инновационная политика, конкурентоспособность региона, инновационное развитие, инновационный потенциал, инновации.

Yuschyk Lyudmyla V.

AIMS AND OBJECTIVES OF THE IMPLEMENTATION OF REGIONAL INNOVATION POLICY

The article deals with the economic substance of the concept of "regional innovation policy," the expediency of its formation in the conditions of development of market relations in Ukraine. The main goals and objectives of the regional innovation policy have been outlined, its basic principles have been highlighted. The purpose of the article is to determine the content, objectives and tasks of the regional innovation policy at the present stage. General scientific and specific knowledge of methods and techniques of economic phenomena and processes of analysis and synthesis, induction and deduction, statistical analysis, comparison method, and others have been used. It has been proved that the regional innovation policy in the innovation economy should define the main objectives of regional innovation development, ways and mechanisms of activation of all subjects participating in regional innovation process, based on the concept of formation and development of highly efficient regional innovation systems. The effective regional innovation policy will enable to use scientific and technical potential of the region as factors to achieve current and future goals of the region's development in the shortest possible time and with high efficiency. It has been determined that regional innovation policy must be focused on the solution of territorial problems, improving the social and economic indicators in the region through effective use of its innovation potential, meeting the national market needs, increasing the contribution of science and innovation sector in the economy of the region. The practical significance of the study is to identify the elements of an effective regional innovation management with an emphasis on development and comprehensive support of national scientific, technological and innovation potential and activation of innovative processes in the region to improve the competitiveness of the territory and economic development in general. It has been concluded in the article that building the competitiveness of the national economy will depend on the activity of regions in innovation policy and stimulation of innovation activity in them. Further research will be focused on regional innovation policies as a key factor in developing effective innovation systems.

Keywords: regional innovation policies, regional competitiveness, innovation development, innovation potential, innovation.

Одержано 15.09.2016 р.